

বিলাহী, আলু, জলকীয়া, জিকা আৰু

ভেণ্ডিৰ

উন্নত কৃষি পদ্ধতি

ড° তৰুণ চন্দ্ৰ মহন্ত

ছিন্দিক আলি আহমেদ

প্ৰাঞ্জল প্ৰতীম নেওগ

সত্যনাথ ডেকা

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজি

অসম কৃষি বিশ্ব বিদ্যালয়

চিলাপথাৰ - ৭৮৭০৫৯

কাৰাথেন বা এক গ্ৰাম এক লিটাৰ পানীৰ হাৰত বেভিষ্টিন স্প্ৰে কৰিব।

গ) ডাউনি মিলডিউ ৰোগ : এই ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে এক গ্ৰাম বেভিষ্টিন নামৰ ঔষধ এক লিটাৰ পানীৰ হাৰত মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে।

ভেণ্ডি :

জাত নিৰ্বাচন : পুচা শাৱনী, আৰ্কা অনামিকা, প্ৰভানী ক্ৰান্তি ইত্যাদি।

বীজৰ পৰিমাণ : প্ৰতি বিঘাত ৩ কিলোগ্ৰাম

সিঁচাৰ সময় : জানুৱাৰী - জুলাই

ব্যৱধান : ৩০ চেঃ মিঃ × ১৫ চেঃ মিঃ

সাৰ প্ৰয়োগ : প্ৰতি বিঘাত ১৪ কেজি ইউৰিয়া, ৪১ কেজি একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ১১ কেজি মিউৰিয়েট অৱ পটাছ আৰু ২ কুইণ্টল পচন সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।

উৎপাদন : প্ৰতিবিঘাত ১৫ কুইণ্টল।

শস্য ৰক্ষা :

ক) ফল আৰু গছ বিক্ষা কৰা পোক : মালাথিয়ন ৫০ ইচি প্ৰতি লিটাৰ পানীত ২.০ মিঃ লিঃ হাৰত স্প্ৰে কৰিব।

খ) পাত হালধীয়া পৰা ৰোগ : ভেণ্ডি শস্যত পাত হালধীয়া পৰা এবিধ মাৰাত্মক বেমাৰ। কিন্তু ইয়াক এবিধ মোৰা পোকেহে কঢ়িয়াই আনে। গতিকে মোৰা পোকবিধৰ আক্ৰমণৰ পৰা গছজোপা ৰক্ষা কৰিলেই বেমাৰ নোহোৱা হয়। ইয়াৰ নিবাৰণৰ বাবে আগৰ দৰেই উল্লেখ কৰা নিৰিখ মতে মালাথিয়ন ৫০ ই, চিৰ ঔষধ পুলি ডাঙৰ হোৱাৰ পিছৰ পৰা ৮-১০ দিনৰ ব্যৱধানত একোবাৰ ছটিয়ালে বেমাৰ ৰোধ কৰিব পৰা যায়।

গ) শস্য কৃমি জনিত ৰোগ : জলকীয়াৰ লগত একে।

ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি অভিযোজন প্ৰকল্প (NAIP) ৰ অধীনত মুদ্ৰিত। সবিশেষ জানিবৰ বাবে যোগাযোগ কৰক— ড° তৰুণ চন্দ্ৰ মহন্ত, আঁচনি সমন্বয়ক, ৯৪৫৩৫ ৮৭০১৪, কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজি, চিলাপথাৰ।

উৎপাদন : প্ৰতিবিঘাত ৯ কুইণ্টল।

শস্য ৰক্ষা :

ক) ফল পচা বেমাৰ : ৰক্ষণাত্মক ব্যৱস্থা হিচাপে প্ৰতি কেজি বীজ ৩ গ্ৰাম কেপ্টানেৰে শোধন কৰিব। বেমাৰৰ লক্ষণ দেখাৰ লগে লগে এচামুচ (প্ৰায় ৫ গ্ৰাম) কেপটাফ বা কেপটান দৰৱ আঢ়ৈ লিটাৰ পানীত মিহলাই জলকীয়া গছত ছটিয়াব লাগে। তদুপৰি গছৰ তলত বেমাৰ লাগি সৰি পৰা জলকীয়াবোৰ আঁতৰাই পেলাব লাগে।

খ) শস্য কৃমি জনিত ৰোগ (nematode disease) : শস্য কৃমিয়ে আক্ৰমণ কৰিলে শিপা বিলাক ওফন্দি মণ্ডহাল হয় আৰু গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধি লোপ পায়। ফল স্বৰূপে গছ জোপাই মাটিৰ পৰা ৰস আহৰণ কৰাত বাধাপ্ৰাপ্ত হৈ মুজুৰা পৰি যায়। এই শস্য কৃমি আক্ৰমণ নকৰিবৰ বাবে মাটিত সৰিয়হৰ খলিহে, নিমৰ খলিহে আদি জৈৱিক পদাৰ্থ বিধাই প্ৰতি ৮০ ৰ পৰা ১০০ কেজি মানকৈ মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। তদুপৰি ফুৰাডন ঔষধ বিধাই প্ৰতি ৪.৫ কিলোগ্ৰামকৈ প্ৰয়োগ কৰিও ভাল ফল পাব পাৰি।

জিকা :

জাত নিৰ্বাচন : পুচা নাছদাৰ, চুৰেখা, পুচা চিক্‌মি আৰু স্থানীয় উন্নত জাত সমূহ।

বীজৰ পৰিমাণ : প্ৰতি বিঘাত ৬০০ গ্ৰাম

সিঁচাৰ সময় : জানুৱাৰী - মে'

ব্যৱধান : ১ মিঃ × ১ মিঃ

সাৰ প্ৰয়োগ : প্ৰতি বিঘাত ৫.০ কেজি ইউৰিয়া, ২৫ কেজি একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ৭ কেজি মিউৰিয়েট অৱ পটাছ আৰু ২ কুইণ্টল পচন সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।

উৎপাদন : প্ৰতিবিঘাত ১৫ কুইণ্টল।

শস্য ৰক্ষা :

ক) ফল বিক্ষা কৰা পোক : ২.০ মিঃ লিঃ এক লিটাৰ পানীৰ হাৰত মালাথিয়ন ৫০ ইচি স্প্ৰে কৰিব।

খ) পাউদাৰী মিলডিউ ৰোগ : ৫ গ্ৰাম এক লিটাৰ পানীৰ হাৰত

বিলাহী :

জাত নিৰ্বাচন : পঞ্জাৰ চুহাৰা, পঞ্জাৰ কেশৰী, চিয়ক্ক, পুচা ৰুবী, ভিচি - ৪৮ - ১, আৰকা আভা, আৰকা আলোক, বিটি - ১।

বীজৰ পৰিমাণ : প্রতি বিঘাত ৬০ গ্ৰাম

সিঁচাৰ সময় : অক্টোবৰ-নবেম্বৰ

ব্যৱধান : ৫০ চেঃ মিঃ × ৩০ চেঃ মিঃ

সাৰ প্ৰয়োগ : প্রতি বিঘাত ২২ কেজি ইউৰিয়া, ৫০ কেজি একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ১৩ কেজি মিউৰিয়েট অৱ পটাছ আৰু ২ কুইন্টল পচন সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।

উৎপাদন : প্রতিবিঘাত ৪৫ কুইন্টল।

শস্য ৰক্ষা :

ক) লেট ব্লাইট : লেট ব্লাইট ৰোগৰ আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ হ'লে ৰক্ষণাত্মক ভাৱে ২.৫ মিঃ লিঃ প্রতি লিটাৰ পানীৰ হাৰত ইন্দোফিল-এম ৪৫ বা ২.০ মিঃ লিঃ প্রতি লিটাৰ পানীৰ হাৰত ৰিডমিল এম জেদ - ৭২ ঔষধ তলত দিয়া ধৰণে প্ৰয়োগ কৰিব।

প্ৰথম বাৰ : ৰোৱাৰ পৰা এমাহ পিচত।

দ্বিতীয় বাৰ : ৰোৱাৰ পৰা দুমাহ পিচত।

তৃতীয় বাৰ : ৰোৱাৰ পৰা তিনিমাহ পিচত।

যদি বেমাৰৰ লক্ষণ প্ৰথমতে দেখা পায় তেতিয়া হ'লে ওপৰোক্ত যিকোনো এটা ঔষধ ৭ দিনৰ মূৰে মূৰে তিনিবাৰ স্প্ৰে কৰিব। তাৰোপৰি, ৰক্ষণাত্মক ব্যৱস্থা হিচাপে ডাৱৰীয়া বতৰৰ সময়ত ওপৰোক্ত যিকোনো এটা ঔষধ স্প্ৰে কৰাটো যুগুত।

খ) লেবেলি যোৱা বেমাৰ (Wilt) : লেবেলি যোৱা বেমাৰ দুই ধৰণে হয়—

ক) বেक्টেরিয়া জনিত (Bacterial Wilt)

খ) ভেঁকুৰ জনিত (Fungal Wilt)

বেমাৰটো বেक्টেরিয়া জনিত নে ভেঁকুৰ জনিত জানিবলৈ হ'লে

আক্ৰান্ত গছ জোপাৰ ডাল এটি কাটি পৰিষ্কাৰ পানী পূৰ্ণ কাঁচৰ পাত্ৰ এটাত ডুবাই দিব। চাব যাতে কটা অংশ পাত্ৰৰ তলিত লাগি নাথাকে। এনেদৰে ডুবোৱাৰ অলপ সময় পিচতে যদি গাখীৰৰ দৰে পদাৰ্থ ওলাই আহে তেতিয়া হ'লে বুজিব লাগিব গছজোপা বেक्টেরিয়াৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হৈছে।

বেक्টেরিয়া জনিত লেবেলি যোৱা ৰোগৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ হ'লে ১০ লিটাৰ পানীত এক গ্ৰাম আচাফটিনা (হিং) আৰু ৫ গ্ৰাম হালধিৰ গুৰি মিহলাই গছৰ গুৰিত শিপা তিতি যোৱাকৈ পুলি ৰোৱাৰ ১৫, ৩০, ৪৫ দিনৰ পাচত প্ৰয়োগ কৰিলে ভাল ফল পোৱা যায়। কেতিয়াবা সঘনাই এই বেমাৰ হৈ থকা মাটি ডৰাত পৰৱৰ্তী শস্য হিচাপে বিলাহী, আলু, জলকীয়া আৰু বেঙেনা জাতীয় শস্যৰ খেতি কৰিব নালাগে। ইয়াৰ সলনি শস্যক্ৰমত মাহ জাতীয় শস্য বা হালধি বা কবি জাতীয় শস্যৰ খেতি কৰিব লাগে। ইয়াৰ উপৰিও ব্লিচিং পাউদাৰ ৪ গ্ৰাম প্রতি লিটাৰ পানী হিচাবে মিহলাই গছৰ গুৰিত শিপা তিতি যোৱাকৈ পুলি ৰোৱাৰ ১৫, ৩০, ৪৫ দিনৰ পাচত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি।

ভেঁকুৰজনিত ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত প্রতি লিটাৰ পানীত ৩ গ্ৰাম কেপ্টান গছৰ গুৰিত শিপা তিতি যোৱাকৈ প্ৰয়োগ কৰিলে সুফল পোৱা যায়।

গ) শস্য কুমিয়ে জনিত ৰোগ (nematode disease) : শস্য কুমিয়ে আক্ৰমণ কৰিলে শিপা বিলাক ওফন্দি মঙহাল হয় আৰু গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধি লোপ পায়। ইয়াৰ নিবাৰণৰ বাবে কাৰ্বচালফান ঔষধৰ ০.০৫ শতাংশ মিশ্ৰণত ৬ ঘন্টা সময় ডুবাই ৰাখিব লাগে নতুবা ফুৰাডন ঔষধ বিঘাই প্রতি ৪.৫ কিলোগ্ৰামকৈ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। তদুপৰি সৰিয়হৰ খলিহে, নিমৰ খলিহে আদি জৈৱিক পদাৰ্থ বিঘাই প্রতি ৮০ ৰ পৰা ১০০ কেজি মানকৈ মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

আলু :

জাত নিৰ্বাচন : কুফ্ৰি চন্দ্ৰমুখী, কুফ্ৰি জ্যোতি, কুফ্ৰি চিন্দুৰী, কুফ্ৰি মেঘা।

বীজৰ পৰিমাণ : প্রতি বিঘাত ৩ কুইন্টল

সিঁচাৰ সময় : মধ্য অক্টোবৰ - মধ্য নবেম্বৰ

ব্যৱধান : ৫০ চেঃ মিঃ × ১৫ চেঃ মিঃ

সাৰ প্ৰয়োগ : প্রতি বিঘাত ১৯ কেজি ইউৰিয়া, ৪৫ কেজি

একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ১২ কেজি মিউৰিয়েট অৱ পটাছ আৰু ২ কুইন্টল পচন সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।

উৎপাদন : প্রতিবিঘাত ৩০ কুইন্টল।

শস্য ৰক্ষা :

ক) লেট ব্লাইট : এই ৰোগ আৰম্ভ হ'লে নিয়ন্ত্ৰণ কৰাটো কঠিন হৈ পৰে। সেয়েহে ৰক্ষণাত্মক হিচাবে ইন্দোফিল এম - ৪৫ নামৰ ঔষধ ২.৫ গ্ৰাম প্রতি লিটাৰ পানী হিচাবে মিহলাই ১০ - ১২ দিনৰ মূৰে মূৰে ৬ বাৰ মান স্প্ৰে কৰিব লাগে। তদুপৰি সলনাসলনিকৈ ৰিডমিল এম জেদ - ৭২ নামৰ ২ গ্ৰাম প্রতি লিটাৰ পানী হিচাবে মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে। ৰিডমিল ঔষধ স্প্ৰে কৰাৰ ১০ - ১২ দিন মানৰ পাচত ইন্দোফিল এম - ৪৫ নামৰ ঔষধ ২.৫ গ্ৰাম প্রতি লিটাৰ পানী হিচাবে মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে। এইদৰে সলনাসলনিকৈ ৰিডমিল এম জেদ - ৭২ নামৰ ঔষধ তিনিবাৰ আৰু ইন্দোফিল এম - ৪৫ নামৰ ঔষধ তিনিবাৰ কৰি সৰ্বমুঠ ছয়বাৰ স্প্ৰে কৰিলে ভাল ফল পোৱা যায়।

খ) মোৱা পোক : মালাথিয়ন ৫০ ইচি ২.৫ মিঃ লিঃ এক লিটাৰ পানীৰ হাৰত প্ৰয়োগ কৰিব।

গ) গছ আৰু আলু কটা পোক : এনেকুৱা পোকৰ উপদ্ৰৱ থকা অঞ্চলত ৰক্ষণাত্মক ব্যৱস্থা হিচাপে প্ৰথম বাৰ মাটি চহোৱাৰ সময়ত ৫ কিলোগ্ৰাম মালাথিয়ন ৫% প্রতি বিঘা মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব। তাৰোপৰি আলু সিঁচাৰ আগতে মাটি ডৰাত নিম গছৰ শুকান পাত, নিমগুটিৰ খলিহে প্ৰয়োগ কৰিলে এই পোকৰ পৰা হাত সাৰি থাকিব পাৰি।

জলকীয়া :

জাত নিৰ্বাচন : এন পি- ৪৬, পুচা জ্বালা, সূৰ্যমুখী, কৃষ্ণ আৰু স্থানীয় জাত সমূহ।

বীজৰ পৰিমাণ : প্রতি বিঘাত ৯০ গ্ৰাম

সিঁচাৰ সময় : ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী

ব্যৱধান : ৪৫ চেঃ মিঃ × ৪৫ চেঃ মিঃ

সাৰ প্ৰয়োগ : প্রতি বিঘাত ২০ কেজি ইউৰিয়া, ৩৩ কেজি একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ১৩ কেজি মিউৰিয়েট অৱ পটাছ আৰু ২ কুইন্টল পচন সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।